

ger en god kreditbedömning. Bl. a: banklagstiftningen fäster emellertid avgörande vikt vid det senare momentet genom de i vissa fall tvingande krav som uppställas på realsäkerheter.

Enligt vår uppfattning bör det undersökas i vilken utsträckning man kan komplettera den traditionella riskbedömningen med de ytterligare överväganden som synes erforderliga. Till dessa hör en bedömning av företagsledningens kvalitet. Företagens förmåga att fullgöra sina betalningsförpliktelser är i stor utsträckning beroende av hur företagsledningen sköts. Hänsyn bör tas vid riskgarderingen även till hur företagets finansiella planering och redovisning är ordnad. Är denna i gott skick upptäcker en för företaget ogynnsam utveckling i god tid, vilket möjliggör erforderliga omställningar och förhindrar betalningsinställelser.

Med stöd av den anförda motiveringen hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning om ändrade grunder för kreditbedömning i överensstämmelse med motionens riktlinjer samt förslag till ändrade lagregler i banklagstiftningen m. m. som må förädlas härav.

Stockholm den 26 januari 1966

Stig Stefanson

Birger Lundström

Harry Carlsson

Nr 556

Av herr **Sundin**, om användande av den indirekta beskattningen och avbetalningshandeln i konjunkturpolitiskt syfte.

(Lika lydande med motion nr 671 i Andra kammaren)

Ett stabilt penningvärde måste vara en given målsättning för den ekonomiska politiken. Enighet råder om att samhället bör eftersträva en stigande levnadsstandard och full sysselsättning. Dessa mål är emellertid inte oberoende av varandra och inte heller med nuvarande kunskaper och möjligheter helt förenliga. En avvägning måste göras genom användande av de instrument som penning- och finanspolitik ställer till förfogande. Det är naturligt att stagnation och arbetslöshet inte accepteras i ett välfärdssamhälle. Penningvärdet kommer därför lätt i efterhand som ett sekundärt problem. Men inflationen och dess orättvisa verkningar får inte accepteras av statsmakterna. Redan genom en överseende attityd gentemot dessa pro-

blem minskas förtroendet för statsmakternas vilja och förmåga att lyckas få behålla en någorlunda stabil prisnivå med anteciperade kompensationskrav som följd. Därför är det nödvändigt att den ekonomiska politiken ges en offensiv prägel på detta område. I den mån gängse metoder för bekämpning av inflationen är otillräckliga, måste nya vägar försökas. Det är angeläget att de medel som används ges en utformning, som möjliggör ett smidigt och enkelt utnyttjande. Större uppmärksamhet måste ägnas åt möjligheten att komplettera de nuvarande medlen med andra, så att bättre förutsättningar skapas för tillgång på effektiva medel då användning blir aktuell. Dessutom bör man självfallet eftersträva en sådan variation bland tänkbara åtgärder att dessa kompletterar varandra på bästa sätt.

Med tanke på vårt starka krav på en full sysselsättning, är det nödvändigt att i utrikeshandelns nuvarande situation med kraft utnyttja alla tänkbara resurser för att komma till rätta med prisstegringarna och därigenom vidmakthålla och om möjligt förbättra landets konkurrensförmåga. I annat fall kan landets handelsbalans ytterligare försämrans och den fulla sysselsättningen komma i fara. Att de åtgärder som där behövs måste sättas in snabbt är helt klart. Men det utesluter inte att man samtidigt strävar efter ett nytänkande för att finna nya och verkningsfulla medel för att bekämpa inflationen. Det kan ifrågasättas om inte tilltron till de penningpolitiska medlen varit alltför stor. Vi har en konstant högränta, som dessutom har begränsad effekt, då den inte påverkar stort mer än hälften av den totala kreditvolymen. Varken bostadsbyggandet eller den offentliga sektorn nås av räntepolitiska åtgärder. Finanspolitiken bör tillmätas stor betydelse, och tyngdpunkten inom konjunkturpolitiken förläggas till denna. Detta kräver att frågan om finanspolitikens smidighet ägnas större uppmärksamhet än som hittills varit fallet. Frågan har varit aktuell i stabiliseringsutredningens betänkande om mål och medel i stabiliseringspolitiken (SOU 1961: 42) liksom i allmänna skatteberedningens betänkande (SOU 1964: 25).

Den direkta beskattningen utgör inte något lämpligt instrument för en snabbt verkande anpassning av skatteuttaget till konjunkturläget. Denna anpassning torde därför böra äga rum inom den indirekta beskattningens ram. Sett från praktisk utgångspunkt kan en sådan utformning knappast erbjuda några oöverstigliga hinder. Däremot föreligger ett allvarligt problem på det konstitutionella planet. Riksdagen bör inte överlåta någon del av sitt grundlagsenliga allenabestämmande på beskattningens område. En prövning av frågan om beskattningen som ett smidigt konjunkturinstrument måste ha detta som utgångspunkt, även om en klarare fördelning av ansvaret mellan regering, riksdag och andra organ när det gäller stabiliseringspolitiken i och för sig vore att rekommendera.

Huvudsyftet med en indirekt beskattning av antytt slag bör vara att åstadkomma en utjämning i konsumtionen genom att söka uppskjuta hushållens konsumtion i en högkonjunktur och uppmuntra en ökning av konsum-

tionen genom skattesänkning då konjunkturavmattningen inträder. Skatten bör vara oberoende av det för tillfället rådande statsfinansiella läget. Därför är det angeläget att förvaltningen av dessa medel ges en sådan utformning att en fondering under riksdagens kontroll möjliggöres.

För förvaltningen av denna stabiliseringsfond bör riksdagen tillsätta ett särskilt organ med uppgift att beakta dennas användning för en flexibel finanspolitik. De organisationsformer som gäller för riksbank och riksbanksfullmäktige torde åtminstone i viss utsträckning kunna anpassas på den här avsedda fonden och dess styrelse.

Ett annat fält som väl lämpar sig för ekonomiskt politiska åtgärder i stabiliseringssyfte är avbetalningshandeln. Detta område har också utnyttjats i flera länder, t. ex. England och USA. Det finns anledning att mer än vad som hittills skett i vårt land använda dessa möjligheter och ta ett samlat grepp över handeln med konsumentkapitalvaror i stabiliseringssyfte.

»Spelrummet för en tillväxtpolitik i den fulla sysselsättningens tecken avgörs således av utrikesbalansen. Detta gäller i särskilt hög grad små länder, vilka normalt har en stor utrikeshandel i förhållande till den totala ekonomien», säger man i rapporten från 1965 års långtidsutredning. Mot bakgrund av dess uttalanden om den skärpta kampen mot prisstegringarna i våra konkurrentländer på utrikeshandelns område är vår situation allvarlig nog. Åtgärder i syfte att komma till rätta med inflationsproblemet är alltså speciellt angelägna i dagens läge men bör likväl ej betraktas i ett enbart kortsiktigt perspektiv. Det är en strävan som inte under överskådlig tid blir överflödigt och som ständigt och kontinuerligt måste förnyas.

Med hänvisning till det ovan nämnda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående de tekniska och administrativa problemen i anslutning till användandet av den indirekta beskattningen och avbetalningshandeln med konsumentkapitalvaror i konjunkturpolitiskt syfte för att möjliggöra en smidigare och effektivare stabiliseringspolitik.

Stockholm den 26 januari 1966

Sven E. Sundin